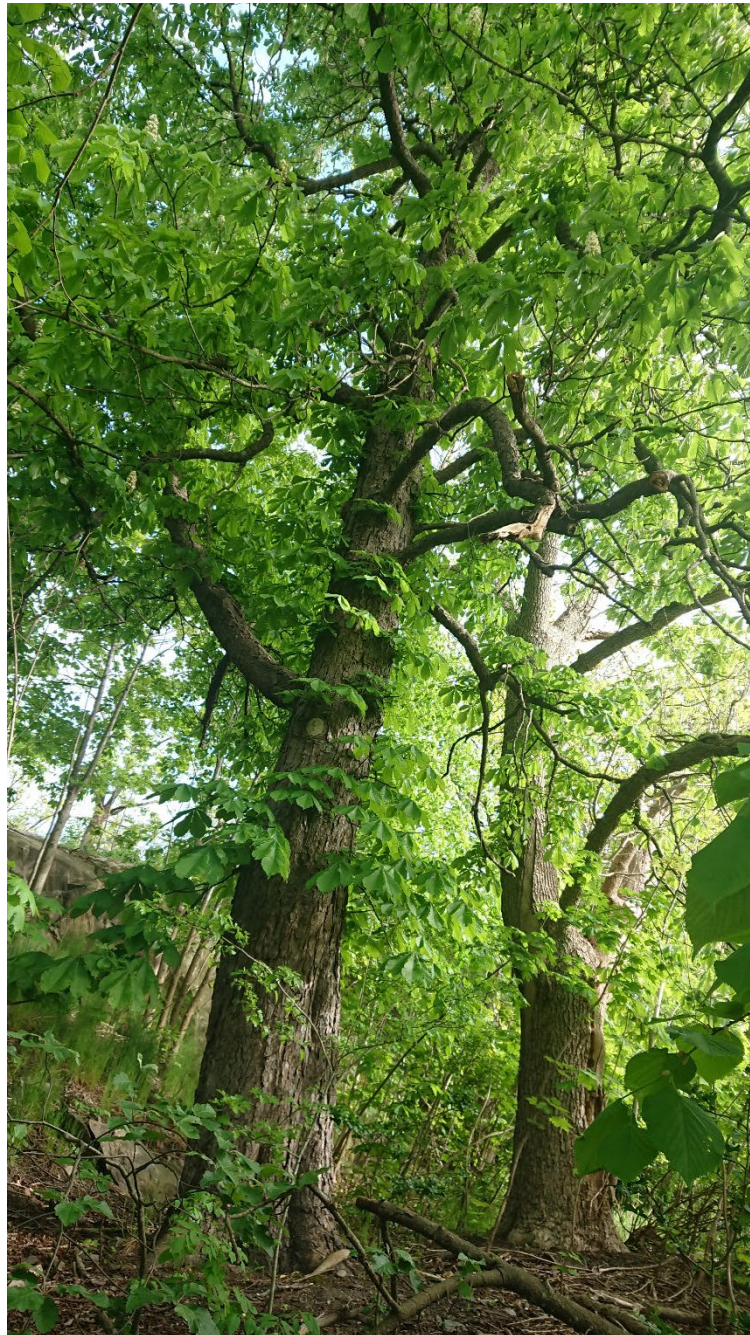

De Grønne sitt budsjett og økonomiplan 2025-2028

Lagt frem i Kommunestyret 19 desember 2024

**HALDEN
KOMMUNE**

Forslag til vedtak

1. De grønnes forslag til budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028 vedtas i henhold til
 - § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A),
 - § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B),
 - § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A),
 - § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B).
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere ressursene innenfor hvert område i Sum bevilgninger drift, netto (1B). I tillegg gis Kommunedirektøren fullmakt til å justere budsjettet mellom områdene i Sum bevilgninger drift, netto (1B) når det gjelder justeringsbehov av teknisk karakter, og som ikke påvirker tjenestene eller tjenestetilbudet. Øvrige budsjettjusteringer mellom sektorene legges frem for formannskap og kommunestyre etter innstilling fra Kommunedirektøren.
3. Kommunedirektøren skal påse at rammer og vedtak følges opp og rapporterer en enklere økonomirapport hver måned, samt en mer omfattende rapport tertialvis til hovedutvalg, formannskap og kommunestyre.
4. Formannskapet disponerer investeringsbudsjettet, innenfor tildelt ramme, i henhold til Bevilgningsoversikter - investering (2B).
5. Halden kirkelige fellesråd gis et driftstilskudd på 14,42 mkr for 2025.
6. Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på til sammen 151,39 millioner kr. VAR-lån utgjør 50,00 millioner kr av den totale lånesummen. Lånene avdras med en vektet avdragstid sett opp mot objektenes levetid. Startlån utgjør 70 millioner kr av den totale lånesummen og tas opp i henhold til Husbankens retningslinjer, primært med en avdragstid på 20 år.
7. Trekkrettighet i bank beholdes på 400 millioner kr i 2025.
8. Halden kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer, inkludert tomter, i hele Halden kommune for skatteåret 2025 jf. eiendomsskattelovens §§2 og 3 bokstav a. Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4). For utskriving av skatt på boligeiendommer benyttes Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette er beregnet jf. esktl. § 8 C-1. For øvrige faste eiendommer gjennomføres allmenn kommunal taksering jf. esktl. § 8 A-2 og 8 A-3. Før øvrig gjelder (jf. eiendomsskattelovens § 10) følgende for utskrivingen av eiendomsskatt for året 2025:

**HALDEN
KOMMUNE**

- a) Med de unntak som er nevnt under skal skattesatsen etter eskl. § 11 være 7 promille av den fastsatte takstverdien.
- b) Med hjemmel i eskl. § 12, bokstav a, skal skattesatsen for «bustadelen i eigedomar med sjølvstendige bustaddelar» og fritidseiendommer være 3 promille av takstverdien. Ubebygde tomter beskattes med 3 promille av takstverdien jf. eskl. § 12, bokstav b.
- c) I tillegg gis etter eskl. § 11, annet ledd, et bunnfradrag på 500 000 kr for hver selvstendig boenhet i boliger (herunder fritidseiendommer) i faste eiendommer som ikke blir brukt i næringsvirksomhet. Nye boliger uten formuesgrunnlag undergis kommunal taksering inntil formuesgrunnlag foreligger fra Skatteetaten.
- d) Etter eskl. § 7 kan som tidligere, etter nærmere søknad og vedtak for den enkelte eiendom, fritas eiendommer etter dennes bokstav a) «eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten» og dennes bokstav b) «bygning som har historisk verdi».
- e) Etter eskl. § 5, bokstav a, fritas eiendom som Staten eier så langt eiendommen har historiske bygg eller anlegg gjennom fredningsvedtak jf. Lov om kulturminner.
- f) Etter eskl. § 5, bokstav h, skal fritas «eigedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk». For slike eiendommer gjelder dog at det skal svares eiendomsskatt forvåningshus, kårbolig, med garasjer og uthus, og passende tomt. Eiendomsskatten for dette svares etter samme satser og regler som for boligeiendommer.
- g) Kommunens skattetakstvedtekter.
9. De gebyrsatser som fremkommer i gebyrregulativer/ /forskrifter som er vedlagt dette dokument vedtas.
10. Kommunale avgifter skrives ut i 4 terminer i 2025, med forfall 20. mars, 20. mai, 20. september og 20. november. Det er åpnet for at innbyggere som ønsker det kan be om månedlig fakturering av kommunale avgifter.
11. Eiendomsskatten skrives ut samtidig med kommunale avgifter.
12. Forskrift for kommunale vann- og avløpsgebyrer, forskrifter bygg, plan, utslipp, deling, eiendomsregistrering og seksjonering, forskrifter Halden havn, forskrifter om bryggeplasser og forskrifter om feiing og tilsyn vedtas.
13. Det brukes 200 mkr av premiefondet til betaling av pensjonspremie i HKP i 2025.

Innledning

HALDEN
KOMMUNE

De Grønne sitt budsjettforslag er lagd med utgangspunkt i kommunedirektøren sitt budsjettforslag. Det vi omtaler er endringer og tillegg til kommunedirektørens budsjett og økonomiplan for 2025-2028.

Halden har, som store deler av kommune Norge, et merforbruk i 2024. Kommunedirektøren har iverksatt mange tiltak for at budsjett for 2025 skal være i balanse. Vi anerkjenner at vi ikke kan ha merforbruk over tid, og derfor lar vi kommunedirektøren gjennomføre og fortsette omstillingsarbeidet.

Vi budsjetterer med balanse i 2025. Samtidig er det slik at av våre tiltak er over 25 millioner å regne som engangsbevilgninger som ikke må gjentas for 2026. Dette inkluderer bl.a. økte midler til vedlikehold og ENØK, mer til fysiske bøker og praktisk utstyr i skolen, istandsetting av varmtvannsbasseng på Helsehuset, engangsbeløp knyttet til ekstraordinært bruk av premiefond, og økte midler til restaurering av natur og klimatiltak.

De Grønne vil at Halden skal bli en arealpositiv kommune. Det betyr at det restaureres og reetableres mer natur enn det bygges ned. En naturlig del av et slikt mål er at Halden utvikler et arealregnskap. Kombinert med økt fokus på klimatilpasning må dette bli førende for arealpolitikken i Halden.

Inntekter

Vi har budsjettert 30,25 millioner som økt handlingsrom.

Endringer i godtgjøringsreglementet	0,95 millioner
Ekstra overføringer fra staten	25 millioner
Gjenbruk av brukt IT utstyr	2 millioner
Smart Innovation Norway	0,8 millioner
Halden næringsutvikling	0,5 millioner
Gjennomgang av lisenser og avtaler knyttet til programvare og digitalt utstyr	1 million
Økt inntektsside	30,25 millioner

Utgifter

HALDEN
KOMMUNE

Vi budsjetterer med 38,143 millioner i økte utgifter.

Bymisjon kutt i tilskudd og noe inflasjonsjustering	0,6 millioner
Opprettholde 1 avdeling på Iddebo	5 millioner
Gate sosionom i samarbeid med bymisjonen	1 million
Fargespill	0,38 millioner
Vedlikehold av bygg	4,5 millioner
Varmtvannsbasseng på Helsehuset. Istandsette og drift først året	4,363 millioner
Klimatiltak	2 millioner
Natur (restaurering, reetablering, fremmede arter og andre tiltak)	2 millioner
Videreføre krisesentertilbud i Halden	1,6 millioner
Læringer	1,2 millioner
Fysiske lærebøker og praktisk utstyr til grunnskolen	1 million
Enkel mat i grunnskolen	0,2 millioner
Innkjøp av en stor bil til St. Joseph og Konglelund	0,5 millioner
Økning i tilskudd til frivillighetssentralen	0,05 millioner
Miljøarbeidere i grunnskolen	2 millioner
Ekstraordinært bruk av premiefond (reduerte refusjonsinntekter)	10 millioner
Reversere kutt Halden Arbeid og Vekst AS	0,25 millioner
Forebyggende hjemmebesøk	0,7 millioner
Brukerombud	0,8 millioner
Økte utgifter	38,143 millioner

**HALDEN
KOMMUNE**

Bruk av premiefond

Vi har valgt å bruke 112 millioner mer fra premiefondet i 2025. Dette gir økte utgifter i 2025 på 10 millioner, men deretter vil dette grepet gjøre det mulig å øke nedbetaling av gjeld med 19 millioner årlig mellom 2026-2032, totalt 133 millioner. For oss er dette et ekstraordinært tiltak for å kunne betale ned mer gjeld i årene fremover.

	2025	2026	2027	2028
Reduserte refusjonsinntekter	-12 000 000	0	0	0
Økte renteinntekter (halvårseffekt 2025)	2 000 000	+ 4 000 000	+ 4 000 000	+ 4 000 000
Reduserte amortiseringskostnader		+ 15 000 000	+ 15 000 000	+15 000 000
Inndekningsbehov 2025 / Til avdrag 2026-2028	-10 000 000	19 000 000	19 000 000	19 000 000

Forklaring til endring i inntekter og utgifter

Helse og omsorg

Kirkens bymisjon

Vi reverserer kuttet og øker med 0,2 millioner. Støtten de har mottatt har aldri blitt inflasjonsjustert. I tider hvor stadig flere har det vanskelig er det ekstra viktig å opprettholde tilbud mot de som trenger det mest. Derfor mener vi at Kirkens Bymisjons arbeid i Halden for tiden bør styrkes og ikke kuttes.

Gatesosionom

Halden kommune etablerer tjenesten gatesosionom. En gatesosionom er et gratis tilbud som blant annet bistår med råd og veiledning knyttet til arbeid, økonomi, utdanning og sosiale forhold. Siden Kirkens bymisjon allerede er godt etablert i Halden og har et etablert forhold til mange innen målgruppen mener vi det er hensiktsmessig å kjøpe tjenesten av dem. Dette vil styrke det arbeidet som allerede gjøres, og de/den ansatte gatesosionomen(e) vil være del av et større miljø. Ordningen har en årlig ramme på 1 million.

**HALDEN
KOMMUNE**

Iddebo og helsehuset

De Grønne vil opprettholde drift på 1 avdeling ved Iddebo. Behovet for omstilling og å tilpasse tjenestene til ressursene er stort. Samtidig er det et vesentlig antall brukere som har behov for sykehjemsplass. Ved å opprettholde 1 avdeling ved Iddebo søker vi en mellomløsning som fortsatt krever omstilling og tilpasning av tjenestene.

Administrasjonen vil i dialog mellom Helsehuset og eldreomsorgen vurdere om dette medfører en økning i antall sykehjemsplasser, eller om dette bør medføre en økning av antall korttidsplasser. Med dette mener vi at administrasjonen vet best om behovet er størst for å tilbakeføre en av de avdelingene på Helsehuset som er omgjort fra korttidsplasser til sykehjemsplasser.

Forebyggende hjemmebesøk

De Grønne opprettholder stillingen knyttet til dette og legger inn 0,7 millioner i budsjettet.

Varmtvannsbasseng Helsehuset

Vi setter av midler til igangsetting og drift av varmtvannsbassenget på Helsehuset. Dette er et viktig tiltak for rehabilitering, forebygging og lindring for et stort antall mennesker i Halden.

Innkjøp av stor bil St Joseph og Konglelund

Aktivitetssenteret på St. Joseph og boligene på Konglelund er viktige tilbud for mennesker med rusutfordringer og andre som har havnet utenfor samfunnet. Det er av avgjørende betydning at brukerne gis transportmuligheter som vil underbygge nødvendig sosial trening og aktivitet. Tidligere har disse enhetene disponert en stor bil, som gjorde det mulig for de ansatte å ta med brukerne på turer. På Konglelund kunne brukerne før i tiden sammen med ansatt f.eks. dra på fisketur og handle sammen. På St. Joseph har de i dag kun små biler, som ikke er egnet for turer med brukerne.

Vi ønsker derfor å sette av 500.000 til innkjøp av en (brukt) stor bil med mange seter, men som ikke er minibuss (på grunn av sårbarhet mtp. personal og tilgjengelighet). Enheten skal ellers velge egnet bil selv, ut ifra behovet. Bilen skal være på deling mellom St. Joseph og Konglelund, da St. Joseph kun er åpent i ukedagene på dagtid, mens Konglelund har størst behov senere på dagen og i helgene.

**HALDEN
KOMMUNE**

Økning i tilskudd Frivillighetssentralen

Ønsket om å bidra med frivillig arbeid er en viktig styrke med det norske samfunnet, og er en bærebjelke for mange av tilbudene vi finner i et lokalsamfunn. Halden frivilligsentral gjør i så måte et viktig arbeid for å sørge for at vi lykkes i dette arbeidet, og dette gir stor verdi for enkeltmennesker og Halden som lokalsamfunn. I kommunedirektørens forslag er det innarbeidet normal lønnsregulering for de ansatte, men ikke en økning av aktivitetstilskuddet. Dette beløpet har vært det samme i mange år, og på grunn av prisvekst ønsker vi å imøtekomme Frivillighetssentralens ønske om å oppjustere dette med 50.000 kroner (fra 70.000 kroner i dag til 120.000 kroner med vårt forslag).

Oppvekst

Fargespill

Vi øker støtten med 0,38 millioner som trengs for at de kan videreføre tilbudet i Halden. Fargespill har i flere år gitt et supplerende tilbud til barn og ungdom. De har spesielt klart å treffe barn og ungdom som ellers ikke har vært i organisert aktivitet.

Miljøarbeidere i skolen

Vi ønsker at læreren i størst mulig grad skal bruke tid og energi på danning og utdanning av elever. Derfor er det viktig med laget rundt elevene. For elever som trenger ekstra støtte og veiledning har miljøarbeideren en sentral rolle. Deres innsats for at elever som trenger ekstra veiledning sosialt og faglig er uvurderlig. Videre bidrar dette til at læreren kan fokusere mer på undervisning.

Fysiske lærebøker og praktisk utstyr i skolen

Vi setter av 1 million ekstra til fysiske bøker og praktisk utstyr i skolen.

Enkel mat i grunnskolen

Vi setter av 0,2 millioner til enkel mat i skolen. Det er allerede flere skoler og tiltak som har tiltak for å gi elever et enkelt gratis måltid i grunnskolen. Vi ønsker at dette skal gjelde alle elever i grunnskolen og vil med dette sette av midler til at flere skoler kan iverksette tiltak.

Plan og teknisk

**HALDEN
KOMMUNE**

Vedlikehold av bygg

Halden har, som mange andre kommuner, over lang tid prioritert ned vedlikehold av bygningsmassen. Dette sparer penger i dag, men blir kostbart i morgen. Dette vil også gi ansatte og brukere bedre arbeidsforhold.

Klimabudsjett

Budsjettposten knyttet til klimatiltak økes med 2 millioner.

I alle saker det er relevant skal det redegjøres for hvordan de forskjellige løsningsalternativene påvirker klimabudsjettet på kort og lang sikt. Løsningsalternativene må samsvare med målet om å være et nullutslippssamfunn i 2050.

Halden kommune skal identifisere og prioritere klimatiltak som er strategiske og som vi kan gjøre noe med lokalt. Et naturlig tiltak er at i alle byggesaker og reguleringssaker må kommunen legge inn bestemmelser som bidrar til at vi kan bli et nullutslippssamfunn i 2050. Er det større nasjonale eller regionale satsinger er det naturlig at Halden ser på hvordan vi kan støtte opp om dette.

Biologisk mangfold, fremmede arter, restaurering og reetablering av natur

Budsjettposten til biologisk mangfold, bekjempelse av fremmede arter, restaurering og reetablering av natur økes med 2 millioner. Kommunens arbeid videreføres og intensiveres. Kommunen skal aktivt søke ekstern medfinansiering for å gjennomføre flere prosjekter. Det skal utarbeides en egen temaplan for naturmangfold. Ved kommunale byggeprosjekter og nye reguleringsplaner skal det stilles krav om tiltak som bidrar til å øke det biologiske mangfoldet.

Halden kommune skal jobbe for at 30% av land-, sjø- og havområder i Halden vernes.

Lag, foreninger, privatpersoner og næringsliv vil være viktige samarbeidspartnere i arbeidet. Her oppfordres kommunen til å kopiere vellykkede samarbeidsprosjekter andre kommuner gjennomfører. Et eksempel på dette kan være et samarbeid med dykkerklubb for å fjerne garn og teiner som driver spøkelsesfiske. Et annen eksempel kan være å utvikle samarbeid med skoler med tanke på å fjerne fremmede arter i deres nærmiljø.

**HALDEN
KOMMUNE**

Trenger skoler støtte til utvikling av skolehager kan disse midlene også brukes til dette.

Halden kommune ønsker også at det etableres parsellhager i byen. Velforeninger eller andre som ønsker å etablere dette i sitt nærmiljø kan motta støtte til dette.

Sentraladministrasjonen

Endring av frikjøp og godtgjøring til folkevalgte

Vi setter ordfører sin lønn til 8G. Videre vil vi at beregningsgrunnlaget settes til 80% av ordfører sin lønn. Varaordfører skal ha et frikjøp på 60%. Det vil si at lønnen til varaordfører blir 60% av beregningsgrunnlaget som er 80% av 8G. En endring av beregningsgrunnlaget vil på virke all godtgjøring til folkevalgte.

Brukerombud

De Grønne opprettholder stilling som brukerombud. I en tid med konstant omstilling i alle sektorer, kombinert med økte forskjeller og endring i demografien, er det utrolig viktig at kommunen har en dedikert ansatt for å sikre brukerne. Videre rapportere til administrativt og politisk nivå om det er tiltak som har uønskede konsekvenser.

Halden Næringsutvikling

Støtten til Halden næringsutvikling tilbakeføres til opprinnelig nivå på 0,5 millioner. Vi anerkjenner den kjempejobben de gjør.

Smart Innovation Norway (SIN)

Kommunen reduserer sin støtte til SIN med 0,8 millioner. Prosjektet med AI konferansen beholder støtte slik som i dag, og kommunedirektøren kan selv velge hvor på de forskjellige avtalene nedtrekket skal skje.

HALDEN KOMMUNE

Gjenbruk av brukt IT-utstyr

Halden skal kjøpe brukt IT-utstyr så langt det lar seg gjøre. Gjenbruk, reparasjoner og oppgradering av produkter må alltid gå foran bruk-og-kast. Vi estimerer en besparelse på 2 millioner.

Indre Østfold kommune og Sør-Varanger kommune er eksempler på kommuner som har gått bort fra å kjøpe nytt IT-utstyr, som PC-er og skjermer, nettbrett, mobiltelefoner, multifunksjonsmaskiner og AV-utstyr. Sør-Varanger opplevde en besparelse på 67 % per enhet (680.000 årlig), og 75 % reduksjon i utslipp knyttet til IT-utstyr. Indre Østfold kommune sparte 200.000 i 2020 bare ved å reparere pc-er istedenfor å kjøpe nytt.

Bruk av åpen software programvare i kommunen og gjennomgang av lisenser kommunen betaler for

Budsjettpostene knyttet til lisenser, avgifter, avtaleforpliktelser, brukerstøtte programvare og vedlikehold har økt med flere titalls millioner de siste årene. Sannsynligheten for at disse budsjettpostene vil fortsette å øke er stor. Med dette som bakgrunn ønsker vi at kommunedirektøren legger frem en sak om hvilke åpen software programvarer det kan være aktuelt for kommunen å benytte seg av. Skulle denne budsjettposten kuttes med 10% ved å bruke åpen software vil det samtidig være mulig å prioritere flere ansatte som kan jobbe med intern brukerstøtte og vedlikehold.

I tillegg gjennomfører kommunedirektøren er gjennomgang av lisenser og avtaleforpliktelser kommunen har. Denne gjennomgangen skal vise hvor mye de forskjellige lisensene og avtaleforpliktelsene brukes og om de er strengt nødvendig. Dette arbeidet forventes det at gir en besparelse på minst 1 million.

Lærlinger

Halden kommune har over flere år tatt inn mange lærlinger. Vi ønsker å videreføre antall lærlinger på dagens nivå.

Krisesentertilbud i Halden

Vi mener krisesenteret må ligge i Halden. Derfor har vi lagt inn en videreføring av driften.

**HALDEN
KOMMUNE**

Innkjøp av stor bil til St. Joseph og Konglelund

Tidligere har St. Joseph og Konglelund disponert en stor bil. Denne var viktig for at de kan være mobile med brukere. Dette hadde en stor verdi som i dag mangler. Derfor settes vi av midler til dette.

Ekstraordinært bruk av premiefond

Ved å bruke 112 millioner mer av premiefondet i 2025 vil det bli en ekstrakostnad i 2025 knyttet til reduserte refusjonsinntekter på netto 10 millioner.

Reversere kutt Halden Arbeid og Vekst AS

Planlagt kutt på 0,25 millioner reverseres.

**HALDEN
KOMMUNE**

Investeringsbudsjett

Vi støtter kommunedirektørens plan om et lavt investeringsnivå de neste årene og kommer derfor bare med mindre endringer.

I tabellen under er tillegg til budsjettforslaget til kommunedirektøren.

	2025	2026	2027	2028
ENØK og lokal energiproduksjon	5 millioner	5 millioner	5 millioner	5 millioner
Investeringer i lekeplasser, næridrettsanlegg, skolegårder, hundepark og med mer.	3 millioner	3 millioner	3 millioner	3 millioner

ENØK og lokal energiproduksjon

Det settes av en årlig sum i investeringsbudsjettet til energiøkonomiserende tiltak og tiltak som bidrar til lokal energiproduksjon ved kommunens eiendommer. Kommunen må aktivt bruke støtteordninger for å få tak i ekstern finansiering i tillegg.

Herunder oppfordres også administrasjonen til å se på muligheten for bl.a. solleie ved aktuelle bygg.

I arbeidet med ENØK bruker administrasjonen KI, ny teknologi og andre innovative tiltak for å optimalisere energibruken i kommunale bygg.

Investeringer i lekeplasser, næridrettsanlegg, skolegårder, hundepark og mer

Det er utrolig viktig for kommunens innbyggere at kommunen tilrettelegger for fysisk aktivitet og møteplasser ute. Derfor vil vi sette av en årlig sum til slike tiltak. En viktig del av dette arbeidet er å utvikle uteområdene til våre grunnskoler slik at de innbyr til aktivitet i og utenfor skoletiden. I tillegg er det andre typer møteplasser som for eksempel hundepark som vil treffe andre deler av befolkningen.

Kirkebevaringsfond

**HALDEN
KOMMUNE**

Administrasjonen bes aktivt samarbeidet med Kirkelig fellesråd for å søke midler fra kirkebevaringsfondet. Får søknader støtte vil kommunen bidra med sin andel.

Verbalpunkter

Helse og omsorg

Iddebo og å utvikle det til en del av boligtrappa

De Grønne vil at Iddebo umiddelbart skal gjøres om til et botilbud i boligtrappa mellom det å bo hjemme og på sykehjem. Botilbudet skal være for eldre som er for syke til å bo hjemme, men friske nok til å ikke være på sykehjem. Rapporten fra Agenda Kaupang var tydelig på at Halden kommune trenger et slikt tilbud for å redusere kostnadene knyttet til eldrebølgen. Vi ser for oss et eldretun der brukerne bor på hvert sitt rom, men med fellesarealer og bemanning. Besparelsen ligger i at det ikke vil være behov for like høy bemanning som på sykehjem, samtidig som hjemmesykepleien ikke belastes ytterligere. Vi viser til vårt tidligere forslag i kommunestyret:

Administrasjonen skal umiddelbart utarbeidet en plan for fremtidig bruk av Iddebo, gjerne som en del av boligtrappen under nivået til sykehjem. Ved eventuelle ombygninger og tilpasninger skal Husbanken brukes aktivt.

Karrestad

Karrestad har i mange år vært en viktig institusjon i Halden, og har vært godt likt av de eldre. Bygget har fordelen av å være plassert i umiddelbar nærhet til helsehuset, og ikke minst har bygget kun én etasje på bakkeplan. Dette er viktige kvaliteter som gjør at bygget bør brukes videre.

Administrasjonen skal utarbeidet en plan for fremtidig bruk av Karrestad, gjerne som en del av boligtrappen under nivået til sykehjem. Ved eventuelle ombygninger og tilpasninger skal Husbanken brukes aktivt.

Oppvekst

Rødsberg ungdomsskole

De Grønne har et tydelig ønske om at Rødsberg skal fortsette som en ungdomsskole i sentrum. Det mener vi er fullt mulig selv om bygget trenger noe rehabilitering og utbedringer. Vi viser til tidligere uttalelser fra vår side, og henstiller administrasjonen om å

HALDEN KOMMUNE

utarbeide et minimumsalternativ for oppgradering av skolen. Dette innebærer blant annet heis i gammel del, bytte av vinduer i gammel del, noe solskjerming og oppussing av toaletter.

Åpne skoler etter skoletid/nærmiljøskoler

Kommunedirektøren fortsetter arbeidet med åpne skoler etter skoletid og nærmiljøskoler. Det er flere prosjekter i gang og flere under utvikling. Samarbeid med HIR, kulturrådet, Inspiria og andre aktører oppmuntres.

Bruk av Os skole utenfor skoletid

Nå som Os skole er ferdigstilt, gir det økte muligheter også for de som ikke er barn som går på skolen. Vi er av den oppfatning at bygget bør brukes etter skoletid, og henstiller administrasjonen om å lage en oversikt over ulike rom som kan leies ut til byens organisasjoner og næringsliv. Denne informasjonen må gjøres lett tilgjengelig på kommunens nettsider, og det må være lett å utnytte tilbudet.

Restart – Skeiv ungdom

Alle ungdomsskoler skal årlig få besøk av Restart med Skeiv ungdom eller et annet tilsvarende opplegg av andre. Forklaringen på at Restart trekkes frem er at deres tilbud er gratis. Restart er et normkritisk og dialogbasert kurs om identitet, kjønns- og seksualitetsmangfold. Dette er også etterspurt av ungdomsrådet.

Teknisk

Klimatilpasning

Vi ser stadig konsekvensene ekstremvær har. Enn så lenge har Halden vært skånet for de store konsekvensene. Samtidig er vi svært sårbare, spesielt for mye nedbør på kort tid eller tørke på sommeren. Derfor er det utrolig viktig at kommunen jobber strategisk for at nye reguleringsplaner, og andre tiltak bidrar til å gjøre oss mer forberedt på ekstremvær. Et annet viktig tiltak er å styrke naturens evne til økosystemtjenester.

Folkevang

Nå som Folkevang skole ikke lenger er i bruk som skole, gir det spennende muligheter for eiendommen. Administrasjonen regulerer eiendommen før det selges. Reguleringen skal tilpasses utvikling som et boligprosjekt for i hovedsak eldre, jamfør boligtrappen. Samtidig

HALDEN KOMMUNE

skal det reguleres for attraktive fellesområder ute, både for beboere og nabolag. Er det mulig å beholde gymsalen er det å foretrekke. Reguleringen skal ivareta eldre trær på tomten og tilpasses dette.

Arealpositiv kommune og arealregnskap

Halden kommune skal bli en arealpositiv kommune. Dette målet skal ligge til grunn for alle saker som omhandler bruk av areal. Et viktig verktøy mot dette er at det føres et arealregnskap. Som en del av denne jobben skal Halden kommune jobbe for at større deler av kommunens areal skal vernes, til lands og vanns.

Skal dette gjennomføres, samtidig som Halden utvikles, må utnyttelsen av bebygd areal økes. Dette gjelder både for boliger, offentlig sektor og næring. Administrasjonen skal sette opp en politisk sak knyttet til hvilke grep vi som kommune kan ta for å nå målet om økt utnyttelse av bebygd areal.

Reparasjons-, gjenbruks- og ombrukshus

Kommunedirektøren skal utrede en sak knyttet til etablering av et hus / lokaler til reparasjon, ombruk og gjenbruk. Det er ideelt sett en blanding av frivillige, ideelle, kommunale og kommersielle aktører. På sikt er ambisjonen at du kan gå til et sted hvor du kan få alt reparert og ha mulighet til å kjøpe det meste brukt.

Forsøkskommune for nye kollektivløsninger

Halden kommune har per i dag et mangelfullt kollektivtilbud. Størrelsen på byen og mangel på subsidiering gjør også at det er begrenset hvordan kollektivtilbudet kan bedres. Halden kommune skal tilby seg som en forsøkskommune for å teste ny teknologi, nye løsninger eller andre tiltak for å utvikle kollektivtilbudet.

Felles parkeringsløsninger i sentrum

Administrasjonen skal jobbe med mulighet for felles parkeringsløsninger i sentrum. Dette kan være i fjell eller i parkeringshus. Slike tiltak kan medføre at gateareal som i dag brukes til parkering kan frigjøres mennesker og myke trafikanter.

Svømmehall

**HALDEN
KOMMUNE**

Halden kommune må fortsette arbeidet med ny svømmehall. Så lenge det er realistisk fremdrift med tanke på plassering på Sauøya fortsetter den prosessen. Er det slik at den prosessen har stoppet opp må kommunedirektøren sette opp en politisk sak knyttet fremtidig plassering av svømmehall i Halden kommune. Kommunedirektøren informerer i en RS tidlig i 2025 hvor saken står nå.

Jakt Ulveholtet

Fra 2023 vil det ikke være jakt på kommunens eiendom ved Ulveholtet. Hensikten er å gi dyr og fugler et lite område hvor de kan leve relativt fritt. Administrasjonen skal også gå i dialog med rett instans med tanke på å ikke ha jakt i kommunens naturreservat.

Plusshus og bestemmelser i reguleringsplaner

Plusshus skal være standard i kommunale byggeprosjekter. I nye reguleringsplaner skal det legges inn bestemmelser knyttet til bl.a.:

- oppvarming vha. varmepumpeteknologi der dette er mulig
- takflater og vinkler skal være tilrettelagt for solenergi
- at nye hovedveier i tilknytning til nye boligområder eller næringsområder skal
- ha egne gang- og sykkelfelt i tillegg til kjørebane for bil
- å begrense lysforurensingen
- løsninger for bildeling

Bærekraftig mobilitet, bildeling

Kommunedirektøren skal i dialog med private bidra til at bildeling blir et alternativ for flere. Ved større reguleringsplaner skal det tilrettelegges for bildeling.

Gatebruksplan og VAR prosjekter

Arbeidet med gatebruksplan skal prioriteres. Samtidig er det utrolig viktig at gater som er gravd opp på grunn av VAR prosjekter prioriterer å tilrettelegge for bærekraftige mobilitetsløsninger når de tilbakestilles.

Oslofjorden

Oslofjorden har vært en fjord full av liv. I dag er Oslofjorden nesten død. Haldenskjærgården er tilknyttet til Oslofjorden.

**HALDEN
KOMMUNE**

Tiltak Halden kommunen skal jobbe med er å anlegge fang- og fordrøyningsdammer (stoppe avrenning og samle regnvann), anlegge vegetasjonsbelter langs bekker, begrense høstpløying, frede områder for hummerfiske og annet fiske, tråleforbud, sørge for gode muligheter for å tømme kloakk fra båter, muligheter for vask av båt på steder som renser avfallet, fartsgrenser på sjøen, stoppe nedbygging av strandsonen, reetablere natur i strandsonen, å rense nitrogen ved Halden renseanlegg og andre kunnskapsbaserte tiltak som ikke er nevnt. Halden kommune skal jobbe tverrsektorielt og samarbeidet med nabokommuner for å stoppe masseutryddelsen av livet i Oslofjorden.

Halden kommune skal involvere seg aktivt i saken knyttet til deponering av løsmasser Singelfjorden fra planlagt mudring av Borg Havn.

Swinesundtersklene har i dag stort biologisk mangfold og bør vernes.

Sentraladministrasjonen

Ungdom i jobb – «Småjobbsentral»

Stadig flere ungdommer sliter med å få seg en jobb. Arbeidsgivere ønsker erfaring, men for å få erfaring må man ha hatt en jobb. Halden kommune skal derfor etablere et jobbtilbud for unge under 18 år (14-17 år) under sommerferien, etter inspirasjon av lignende tilbud blant annet i Stavanger og Sandnes («Ungjobb» og «Småjobbsentralen»). Tilbudet går ut på at ungdommene møter opp til et fysisk lokale på morgenen, får frokost og mulighet til å smøre seg matpakke og får deretter utdelt jobb som oppdragsgivere har meldt inn. Eksempler på arbeidsoppgaver kan være gressklipping, lusing, maling, rydding, husvask, dyrepass, pakking – men også mange andre oppgaver. Det kan være snakk om både kommunale oppgaver og private oppgaver. Hensikten er å gi de unge arbeidserfaring og en mulighet til å bygge opp sin egen CV i ung alder.

DNBE

Ensemblet har stor innflytelse på byens kultur og musikkliv i form av egne oppføringer, og deltagelse i ulike kultur-oppsetninger. De bidrar med opplæring og kompetanse til barn og unge med undervisning og skolebesøk. Gjennom samarbeid vil DNBE utvikle byens kulturliv til berikelse for alle. Halden kommune fortsetter samarbeidet med DNBE, fylkeskommunen og staten.

**HALDEN
KOMMUNE**

FNs bærekraftsmål og styringsverktøy/analyseverktøy for sosial og økologisk bærekraft

Kommunedirektøren bruker aktivt FNs bærekraftsmål. Det er en positiv utvikling. Samtidig er det slik at bare de perspektivene ved en sak som påvirker et bærekraftsmål positivt som fremheves. Hvordan kan vi videreutvikle bruken av bærekraftsmålene eller bruke andre styringsverktøy for å sikre sosial og økologisk bærekraft i alle saker? Noe vi anbefaler at administrasjonen begynner med er å vurdere aktuelle saker opp mot de parameterne i folkehelseprofilen vi skårer lavt på, hvordan det bidrar mot et nullutslippssamfunn og hvordan det bidrar til økt biologisk mangfold. Her skal administrasjonen se etter svakheter og perspektiver som kan styrkes, ikke bare de perspektivene som er positive.

Et alternativt styringsverktøy eller analyseverktøy administrasjon kan utforske er smultringmodellen. Denne brukes for å sikre sosial og økologisk bærekraft i utviklingen av Grønlikaia i Oslo. Erfaringene HAV Eiendom har derfra bør Halden kommune overføre til utviklingen av Stasjonsområdet.

Borgerlønn

Halden kommune skal stille seg positive om staten ønsker samarbeidskommuner for å teste borgerlønn.

Gebyrliste

Frikjøp av parkeringsplass

Frikjøp av parkeringsplass endres fra 120 000NOK til 5 000NOK.

Budsjettskjemaer

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 1. ledd	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Sentrale inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-919 705	-970 252	-1 035 988	-1 050 988	-1 055 936	-1 061 613
Ordinært rammetilskudd	-1 192 554	-1 243 700	-1 333 496	-1 343 046	-1 354 463	-1 365 895
Skatt på eiendom	-100 268	-101 485	-103 547	-104 747	-105 947	-107 147
Andre generelle statstilskudd	-5 433	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750
Sum Sentrale inntekter	-2 217 960	-2 317 187	-2 474 781	-2 500 531	-2 518 096	-2 536 405
Driftsutgifter per tjenesteområde	1 990 525	2 042 823	2 127 636	2 098 329	2 103 779	2 123 978
Avskrivninger	187 837	184 468	201 312	201 312	201 312	201 312
Brutto resultat (KOSTRA)	-39 598	-89 896	-145 833	-200 890	-213 005	-211 115
Netto finansutgifter og inntekter						
Renteinntekter og utbytte	-56 585	-43 395	-32 400	-32 400	-32 400	-32 400
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	111 921	110 371	123 027	131 524	142 107	148 107
Avdrag på lån	161 456	183 101	184 000	184 000	184 000	184 000
Motpost avskrivninger	-60 934	0	0	0	0	0
Finansutgifter i tjenesteområdene	49 629	80 586	65 854	65 854	65 854	65 854
Sum Netto finansutgifter og inntekter	205 487	330 663	340 481	348 978	359 561	365 561
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i tjenesteområdene	-126 904	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Netto resultat	38 985	63 090	-6 664	-53 224	-54 756	-46 866
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner						
Til ubundne avsetninger	0	0	92	46 652	48 184	40 294
Bruk av ubundne avsetninger	-35 094	-83 244	-6 125	-8 363	-6 388	-5 000
Overført til investering	0	20 000	6 125	8 363	6 388	5 000
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-3 935	154	6 572	6 572	6 572	6 572
Sum Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	-39 029	-63 090	6 664	53 224	54 756	46 866
Årsoverskudd / underskudd	-44	0	0	0	0	0
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 2. ledd	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Fellesområder	-19 769	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	295 214	319 699	341 120	340 485	344 285	346 112
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	779 377	820 076	846 554	829 599	805 357	808 388
Kommunalavdeling Helse og mestrings	848 228	852 118	866 212	858 525	882 267	896 241
Kommunalavdeling Teknisk	162 868	165 382	175 796	170 296	171 796	173 450
Fellesfunksjoner	29 306	-26 923	-29 620	-28 150	-27 500	-27 787
VAR og Havn	1 927	2	0	0	0	0
Sum netto rammer	2 097 151	2 130 354	2 200 062	2 170 755	2 176 205	2 196 404
Herav:						
Avskrivninger	187 837	184 468	201 312	201 312	201 312	201 312
Renteinntekter	-23 882					
Renteutgifter	73 510	80 516	65 784	65 784	65 784	65 784
Avdrag på lån	0	70	70	70	70	70
Motpost avskrivninger	-126 904	-177 677	-201 312	-201 312	-201 312	-201 312
Overføring til investering	4 000	4 724	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	34 068	10 163	14 078	14 078	14 078	14 078
Bruk av bundne driftsfond	-38 111	-14 733	-7 506	-7 506	-7 506	-7 506
Bruk av disposisjonsfond	-3 892	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum rammer uten 1A-poster	1 990 525	2 042 823	2 127 636	2 098 329	2 103 779	2 123 978

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-5 1. ledd	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Investeringer i varige driftsmidler	778 665	331 906	88 500	95 200	87 800	77 500
Tilskudd til andres investeringer	7	0	3 000	2 000	2 000	2 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5 831	3 050	4 000	4 000	4 000	2 950
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	784 503	334 956	95 500	101 200	93 800	82 450
Kompensasjon for merverdiavgift	-108 445	-50 875	-6 100	-7 440	-5 960	-3 900
Tilskudd fra andre	-9 440	-62 700	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-44 027	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-730	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-555 266	-193 608	-79 275	-81 397	-77 452	-70 600
Sum investeringsinntekter	-717 908	-307 183	-85 375	-88 837	-83 412	-74 500
Videreutlån	66 824	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	-50 038	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Avdrag på lån til videreutlån	18 394	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-24 869	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
Netto utgifter videreutlån	10 311	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-4 000	-24 724	-6 125	-8 363	-6 388	-5 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	7 213	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-25 640	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	7 870	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-62 349	-3 050	-4 000	-4 000	-4 000	-2 950
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-76 906	-27 774	-10 125	-12 363	-10 388	-7 950
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	-1	0	0	0	0
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-5 2. ledd	Regnskap 2023	Rev. budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027	Økonomiplan 2028
Fellesområder	2	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	9 938	5 117	0	0	0	0
Kommunalavdeling Undervisning og oppvekst	4 101	6 000	6 000	0	0	0
Kommunalavdeling Helse og mestring	6 396	15 000	8 800	8 800	8 800	5 500
Kommunalavdeling Teknisk	592 258	231 906	23 700	36 400	29 000	22 000
Var og Havn	164 274	73 883	50 000	50 000	50 000	50 000
Org. Oppsett mangler	1 696	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	778 665	331 906	88 500	95 200	87 800	77 500